

אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו ת.ד. 211 מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

גליון חודש סיון התשע"ג
גליון מס' 67

יסודות לחברה מתוקנת ובריאה

מ"ר הר"ג רצון ערוסי שליט"א

ידע רב עשוי לתרום לחברה יותר מדי שמוחו חריף ומפולפל. אדם בעל ידע רחב מחובר יותר לקרקע המציאות ועשוי להבין טוב יותר את נפשות בני-האדם המבקשים את עצתו ועזרתו. הידע הרב שברשותו אף יאפשר לו לתת מענה נכון לבעיותיהם הרבות, ולשאלותיהם ההלכתיות המעשיות שצצות ועולות בחיי היום-יום, ומקיפות תחומים רבים ומגוונים. תורתנו היא תורת חיים ותכליתה בראש ובראשונה ליצור תשתית איתנה לקיום חיי חברה תקינים, בריאים ומאושרים.

נחזור לרב יוסף, שהיה אדם עניו ועדין נפש. בבוא חג השבועות הוא ביקש מבני ביתו שיכינו לו מטעמים. אמרו לו: ענוותן שכמוך, מה הביאך לבקש יין ומטעמים לחג השבועות? השיב להם: רבותיי, לולא קיבלתי את התורה והתנהגתי לפיה, כמה יוסף ישנם בשוק? הייתי עלול להיות 'יוסף הפרחח' או חלילה 'יוסף הגנב'. ברם, זכיתי וקיבלתי את התורה, ובהליכתי בדרכיה אפוא, להתבונן ולהבחין בהבדל שבין העדין. לפיכך אני שמח ומודה לקב"ה שנתן לנו תורת חיים שבזכותה אנו ראויים להיקרא 'אדם'. שומה עלינו תורת משה ומעלותיה לבין חוקות הגויים הרחוקים מאמיתתה.

פעם אחת הזומנתי לערוך חופה וקידושין, ובמדרגות האולם עלה עמי אדם שלא הכרתיו, הוא היה לבוש חליפה ומגבעת וכולו אומר כבוד, הוא נעצר לצד המראות, ישר עניבתו ודקדק מאוד בהופעתו. באותו הרגע התפעלתי מאותו אדם מנקיותו ומטיפוחו. לאחר שהלך לדרוך, טיפלתי כדרכי בכתובה אך דעתי לא משה מאותו אדם. לאחר זמן קצר, הופתעתי לגלות כי הוא התיישב למולי והחל מיד לטמון ידו בצלחת ואוכל מכל הבא לידו, עד שאדם שהתיישב לידו קם כי התבייש לשבת לצדו. צר היה לי על התנהגותו, אך שמחתי שה' זימן לי אדם זה בבחינת "מכל מלמדי השכלתי". באמצעותו למדתי כי יש אנשים שחיצוניותם אינה תואמת את פנימיותם, והמסר החשוב של חג השבועות הוא לטפח את הפנימיות לא פחות מאשר את החיצוניות, לטפח את הרוחניות ולזנוח את הבהמיות. אין די בשמירה על מנהגי החג, אלא ובעיקר לתת את הדעת על טיפוח מידותינו וקניית ערכי רוח אמיתיים.

עלולים פרטים וקבוצות לסכן את המסגרת החברתית המקשרת. כך גם הדבר ביחס לחופש הביטוי. אם נתבטא בגסות ובבוטות, או אם נעודד מתירנות בשיוק, בפרסום ובאמצעי התקשורת, החברה עלולה להיזקק. לפיכך, גם חברה ליברלית מבינה שלא הכל מותר, ויש לאמץ מרצון מגבלות גם לערכי הדמוקרטיה החשובים ביותר.

השקפת תורת משה, תורת החיים, היא שהשלטון לא נועד לשמש המתג והרסן המרכזי העומד כתרס בפני התפוררותה המסורתית של החברה, אלא על האדם לרסן את תאוותיו ותשוקותיו הדמיוניות, ולהזהר מלממש את חופש הפרט עד תום. וזהו הרעיון המובע בפרשת במדבר, שכדי להגיע לשלמות חינוכית ומסורתית, יש להחל במסירת ערכים והנחלתם מגיל קטן, ובחינוך לערכים אמיתיים מגיל קטן - תיחזקנה המידות הרעות והמגוונות מנפש האדם, לא על-ידי רסן השלטון בלבד, אלא מתוך הכרה פנימית עמוקה של האדם.

מכאן לחג השבועות. מדין תורה אין חובה לאכול מאכלי חלב או להניח עשבים בבית הכנסת, ואלה בין המנהגים החדשים הרבים שקרבו ובאו במהלך הדורות. אף מצוות מיוחדות לא יחדו לחג זה למעט המצוות שנועדו לכל יום-טוב (אמנם, בבית-המקדש היו קרבים שלמי עצרת ושתי הלחם). לכאורה, נעדר מחג השבועות כל עושר המצוות שבפסח ובליל הסדר. ברם, יש בחג השבועות הכל: התורה, בא"י אמ"ה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. אנו עלולים להיות הגרועים שבאומות, אם אנו בוחרים באורח חיים. ברם, אנו עשויים להיות בוחרים להתנהג על-פי ערכי הרוח שבתורת משה.

רב יוסף היה מחכמי ישראל בדור השלישי של האמוראים, הוא הצטיין בידע הרב שקנה. וחכמים התלבטו בבחירת ראש ליישיבה בינו לבין רב אברהם שהצטיין בחריפותו. לבסוף, חכמינו ז"ל בחרו ברב יוסף בשל הידע הרב שרכש. סיבתם הייתה שחכם בעל

בפרשת במדבר, אשר נקראת בסמוך לחג השבועות, מתואר הסדר המופתי שבו הלכו אבותינו במדבר. ארון הברית, המשכן וכליו נישאים במרכז המחנה, מסביבם הכוהנים והלוויים, ומכל רוח שלושה שבטים הנושאים דגל ייחודי. על אף תנאי המדבר הקשים, הצליחו אנשים, נשים וטף להישמע כאיש אחד לקול החוצרות המורות על ההליכה והחנייה. אין ספק, כי מאות האלפים שצעדו במדבר בסדר מופתי ובארגון מופלא היו מעוררים התפעלות רבה בקרב רואיהם. ויש לשאול, האם בדורנו, דור הסערה, ניתן להביא את עם ישראל להרמוניה אוטופית מעין זו? ויש להשיב, אכן ניתן. ולהלן ננסה ללמוד ולהבין כיצד.

בימינו, עם ישראל מורכב מקבוצות רבות ומגוונות, בעלות השקפות עולם שונות זו מזו. ברם, יש והשוני הוא חיובי, הרמוניה של יחידים הפועלים יחדיו ויוצרים פסיפס מגוון של דעות והשקפות, נטול עוינות וקנאה, ומבורך בכבוד ואהבה הדדיים.

דא עקא, יש וקבוצה אחת עוינת את זולתה, עקב פערים בהשקפת עולם או מסיבות אחרות. ולעתים, יש וקבוצה מסוימת מורדת בחוקי החברה, וגורמת לאנרכיה, כגון רציחות על רקע מה שמכונה "כבוד המשפחה", יריות באוויר בעת שמחה, וכיו"ב. אין להשלים עם שונות מסוג שכזה, שהרי כל מסגרת חברתית מחויבת לאמץ כללי יסוד לחיי חברה תקינים. ולפיכך, גם בחברה דמוקרטית וליברלית אשר אינה שואפת לאחדות כאידיאל, ומקדשת את ייחודו של הפרט וזכותו להגדיר את עצמו ככל העולה על רוחו, אף היא מבינה, שיש הכרח לשמור על כללי יסוד כגון, כבוד האדם וחירותו, שמירה על שלטון החוק, וכיו"ב. נמצא, ששמירה על ערכי חברה בסיסיים הכרחיים ליצירת מסגרת חיים משותפת לקבוצות שונות רבות. נצייר כמשל, חברה ליברלית המקדשת את חופש הפרט, ושמירת על כללי היסוד לחיי חברה תקינים. ובאים פרטים ומבקשים לממש את חופש הפרט עד תום, לבטא את מאווייהם ולהתערטל ברחובות. טענתם היא שהם לכאורה אינם מזיקים לזולתם, "חיייה ותן לחיות" יאמרו. לכאורה, מה פגם יש בכך? הם אינם גונבים או נוהגים באלימות. אולם, המתבונן יבין, כי כדי לשמור על מסגרת חיי החברה המשותפים - יש לקיים ערכים בסיסיים שיאפשרו את הקיום המשותף.

נמצא, כי גם חברה, דמוקרטית וליברלית ככל שתהיה, מחויבת לצמצם את חופש הפרט, כי בלא גבולות כלל

המרכז העולמי למשפט התורה

בית הדין לדיני ממונות

מכון מש"ה לחקר משנת הרמב"ם

מכון תורני לחקר מנהגי העדות בישראל

שיעורי תורה תלמוד תורה וכולל אברכים

שבתות עיון וירחי כלה

מפעלים לטיפוח אהבת ישראל וארצו

קרנות מחקר עידוד וחסד

ארגון אשת חיל

העלון מוקדש לזכרם של הורינו מ"ר עזרי גיאת ע"ה ורעייתו שרה בת נעמי ע"ה נדבת הבן חיים והבנות ברכה עופרי יהודית כרמי

האם ישנם דברים שעדיף לא לדעת?

האדם מתאפיין במיוחד ביכולת החשיבה שלו. לכן הנחה טבעית היא שהכיוון והמטרה שאליהם צריך האדם לשאוף ולחזור, הם הוספת ידיעה והבנה. בשל כך כתב הרמב"ם שקרבת האדם לקב"ה נקבעת לפי מידת השכלתו (מ"ו א, יח פרק העוסק במושגי קירבה וריחוק שהם מושגי מקום ולכאורה לא שייך להשתמש בהם כלפי הקב"ה. וראה גם סיומו של ספר המדע הקובע שלפי הדעה תהיה אהבת האדם לקב"ה). אנושיותו של האדם אם כן קשורה בצורה הדוקה למידת התקדמותו בתחום זה. חשוב להדגיש שאין מדובר רק באיסוף ידע אלא גם בהפנמתו לאישיות ובניית דרך חיים שתתאים להבנות אלו שבדרך כלל מנוגדות לרוב תאוותיו של הגוף. מול הצגה זו של האדם עולה שאלה מעניינת: מאחר והידע מוכר לנו כהישג גדול עבור האדם, האם כל ידיעה תורמת ומקדמת את האדם, או שישנם דברים שעדיף לאדם לא לדעת?

בתורתנו אכן ישנם דברים שעדיף לאדם לא לדעת. לעתים אמנם מדובר במצב זמני בלבד שנובע מחוסר בשלותו של האדם להתמודד עם תחומים קשים ומורכבים שהוא צריך תחילה לרכוש את הכלים כדי להבינם כראוי וחוסן נפשי כדי לישאת את משמעותיותיהם (כפי שנוהר משה מלהביט בסנה, ובניגוד לדרכם של נדב, אביהוא ואצילי בני ישראל. ראה מ"ג א, ה; לב-לד).

שלמה המלך מייעץ בספר קהלת: "גם לְכָל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִדְבְּרוּ אֶל-תֶּתֶן לִפֶּךָ, אֲשֶׁר לֹא-תִשְׁמַע אֶת-עַבְדְּךָ, מִקְלָלְךָ" (קהלת ז, כא). נראה שכוננתו לומר שפעמים רבות עדיף לאדם לא לדרוש ולחקור מה דעת הסובבים אותו כשאינו מעריכם

כחכמים. ייעוץ מחכמים הוא דבר טוב וחשוב, אולם להתחקות אחר חוות דעתם של אנשים פשוטים שאינם מביני עניין ואינך מתחשב בדעתם, לא רק שלא יוסיף מאומה, אלא הוא אף יכול לגרוע, שכן האדם עשוי למצוא את עצמו מתרחק ומסתייג מאנשים רבים שעמדתם מנוגדת לשלו בצורה נחרצת. אלו הן ידיעות שישפיעו על מצבו הרגשי של השומע מבלי שיש לו סיבה אמיתית לשנות את עמדתו. בתחום אחר ניתן לראות שחכמינו הסתייגו גם ממחקר שמתעניין בלשונם ודרכי התנהגותם של אנשים רשעים. רק במידה ויש צורך לחפש דרכי התגוננות והישמרות, יש לחקירה מעין זו ערך. אולם אם מדובר בעניין שמקורו ברצון ללמוד ולדעת את דרכיהם של רשעים מסיבות אחרות - יש להימנע מכך, שכן בהכרח הסתכלות בפני אדם רשע והתנהגותו, תשפיע על המתבונן, ופעמים שיקנה מקצת ממה שראה בהרגלי אותו רשע לאישיותו שלו. הזיכרון מתמלא בדברים שליליים, ואלו יכולים לעלות ולצוף בהזדמנויות שונות בעתיד. עדיף לאדם שישעה בצילם של חכמים גדולים וממילא מה שיקלוט זיכרונו וילווה אותו בהמשך דרכו יהיו התנהגותם ודרכי התמודדותם של אנשי התורה עם הקשיים שמזמנים לכולנו בעולם המורכב שלנו. תחום אחר שאינו שלילי מעיקרו, אולם העיסוק בו גורם לדברים שליליים - הוא תחום חיי האישיות. תחום זה - שקיומה של האנושות תלוי בו והוא שמעמיד את הדור הבא - דורש זהירות וקדושה. שמירת העיניים מוצגת בדברי חז"ל כאתגר והישג גדול שמרבים לשבח אותו למרות שלכאורה מדובר בעצימת עיניים שגוררת היכרות פחות טובה ויסודית עם הסיבה. במסכת שבת (נג, ב)

תיארו חז"ל בהתפעלות אדם שנשא אשה ועד יום מותה לא ידע שהיא גידמת. התפעלותם נבעה מההכרה שלתחום זה קיימות באדם עוצמות משיכה אדירות, וככל שאדם מצליח לשלוט בעצמו מפניהן, כך יוכל להתפנות ולעסוק בתחומים הנעלים באמת. כל היסחפות אחר משיכה זו, עשויה במקרה הטוב לבזבז עעות רבות ויקרות במקום שיוקדשו למטרות ערכיות יותר. במקרים קשים יותר, עשוי האדם להתמכר לתחום זה, ופעמים רבות יוכלו אף להעבירו על דעתו (לא עבדו ישראל עבודה זרה אלא כדי להתיר להם את העריות!). באחד מפרקי המורה (ב, לו) תלה הרמב"ם את הסתלקות הנבואה מעמנו בזמן הגלות בתחושת העצבות ששורה על אדם שנמצא כעבד ביד כסילים רשעים שלא רק שאינם עוסקים בדברי חוכמה אלא גם רודפים אחר תאוות בהמיות. יש ממפרשיו שראו בדבריו אלו את הסברו לשאלה שהטרידה אותו: מדוע הוא עצמו לא זכה לנבואה? התשובה שעולה מדבריו מדהימה, שכן מתגלים לנו רגשות כאב עזים שנבעו מתחושת ההחמצה שגרמו לו רשעי הגוים. בעוד שרבים רואים את אחד מהישגיו הגדולים של הרמב"ם בהתמנותו למשרה הבכירה לכאורה כרופאו של המלך. אולם דווקא תפקיד זה כנראה היה בעיניו מאוס במיוחד, שכן הוא נאלץ בגללו לעסוק בהרחבה בתחומים מטרידים, מלך זה ושריו היו, כמו רבים משליטי הגוים, רודפי זימה ולא נמנעו מלבקש ממנו מטלה שבעיניו הייתה כבדה עד מאוד, לכתוב להם מחקרים על תחום האישות. הרמב"ם ראה זאת כאחת ממכות הגלות הכואבות וראה בה את הגורם לחוסר יכולתנו לממש את שאיפותינו לקרבת ה' שהייתה לנו לפנים - הנבואה.

אנו שמחים להודיע על קיום "ירחי כלה קיץ" בהשתתפות:

הרה"ג ריצון ערוסי שליטי"א

רבה של קריית אונו חבר מועצת הרה"ר לישראל ויו"ר הליכות עם ישראל

שיתקיים אי"ה מיום שלישי ועד מוצ"ש
ב-ו באב תשע"ג (9 - 13.7.2013)
במלון "לביא"

לזכרו של מי שהיה עמוד התווך של מפעלי "ירחי כלה"
הרב אבשלום עדן ע"ה

המחיר ליחיד בחדר זוגי ל - 5 ימי נופש

- ישתתפו רבנים ומרצים נוספים
- תוכנית תורנית עשירה ומגוונת
- בשר גלאט בהכשר הרב מחפוד
- משגיח צמוד
- רחצה נפרדת
- כולל כניסה לחמי טבריה
- כולל טיול באזור הצפון

פנסיון מלא

- חדרי הוד - 2080 ₪
- חדרי עדן - 2190 ₪
- חדרי הדר - 2250 ₪

ניתן לשלם ב-3 תשלומים 1.5-1.6-1.7/13
לפרטים והרשמה: 03-5340819 03-5343655
הכתובת למשלוח: ת.ד. 211 קריית אונו 55100

שיעורי יום שישי בשידור חי!

בעזרת ה' יתברך מידי יום שישי
ישודר באתר

"נצח ישראל"
בשידור חי שיעורו של
מורנו ורבנו

הרה"ג ריצון ערוסי שליטי"א

כתובת האתר:

<http://net-sah.org>

המעוניינים להקדיש שיעורים אלו
לזכר יקיריהם
יפנו אלינו דרך "צור קשר" באתר
או למזכירות המכון 03-5351119

גילוי דעת בשעת המקח

שאלה: בעל מאפיה לשעבר, הציע למכירה את הכלים ששימשו אותו במאפיה כגון תנורים גדולים, עגלות אפיה, תבניות, מנפים וכדו'. בא לקוח לבדוק את הסחורה, והגיעו שניהם להסכמה בעניין הסכום. הלקוח סיפר למוכר, שהוא צריך את הסחורה הזאת למאפיה שהוא עומד לפתוח ומחכה לאישורים האחרונים מהעירייה, ולכן ביקש מהמוכר שימשיך להחזיק את הכלים הללו בביתו במשך חודש ימים, עד שהוא יפתח את המאפיה. נקבע בין הצדדים שהלוקח ישלם חצי מהסכום מיד ואת היתר ישלם בעוד כחודש לכשייקח את הסחורה. הצדדים כתבו על כך זיכרון דברים. לאחר כחודשיים מתקשר הלוקח למוכר ואומר שלבסוף אינו פותח מאפיה ולכן מבקש לבטל את העסקה ושהמוכר ישיב לו את כספו. לעומתו טוען המוכר, כיון שלא התנה הלוקח במפורש בשעת המקח באם לא יפתח מאפיה תבטל המכירה, ולא נכתב בשטר זיכרון הדברים שום דבר בעניין ביטול המקח, אין שום משמעות לסיפורים שסיפר הלוקח.

תשובה: איתא בגמ' בקידושין (נ, א) ההוא גברא דזבנינהו לניכסיה אדעתא למיסק לארעא דישראל, סליק ולא איתדר ליה (פירש"י שלא הצליח לדור בא"י או משום חיסור מזונות או משום שלא מצא דירה), אמר רבא כל דסליק - אדעתא דלמידר הוא, והא לא איתדר ליה, ע"כ. מבואר בגמ' אדם שמכר קרקעותיו והסביר בשעת המקח שעושה כן מפני שרוצה לעלות לא"י, אעפ"י שלא התנה במפורש באם לא יעלה לא"י המקח יתבטל, א"כ לסיפור הדברים יש משמעות

כאילו התנה ולכן פסק רבא שהמקח בטל וכן פסק בש"ע (ח"מ, רז, ג). אלא שיש לברר האם כל גילוי דעת, בכל מקח יועיל, והדעת נותנת שנתייחס לדברים שנאמרו בשעת המקח רק כשיש משמעות חשובה לדברים שאומר בשעת המקח וברור לשני הצדדים שלולא הטעם, שנאמר באותה שעה, המקח לא היה מבוצע. הראשונים כבר פירשו דעתם בענין וכתבו גדרים לגילוי הדעת בשעת המקח, נביא קמעא מדבריהם. הטור (ח"מ, רל) הביא מחלוקת רבינו יונה ורבינו חננאל בקונה יין מחבירו ע"מ להוליכו ליריד הגדול ושם למוכרו, לבסוף הוזל מאוד מחירו של היין וא"א היה להרוויח במכירתו. דעת רבינו חננאל והר"י מיגאש (רבו של הרמב"ם) שיכול הלוקח לבטל את המקח מפני גילוי דעתו (צ"ל שהייתה זו כמות יין שאינה בקנה מידה של קנייה פרטית אלא למסחר), ורבינו יונה סובר ששונה מוכר מלוקח. המוכר קרקע - מוכר מפני אונסו, שצריך מעות או לעבור מקום, אך הלוקח אינו עושה אלא מדעתו ובד"כ כדי להרוויח, ולכן לא יעזור גילוי דעתו. השו"ע לא פירש דבריו כמי פוסק, אך בב"י (רו, מחודשים לא) הביא את דברי רבינו חננאל בסתמא, ונקטו הפוסקים אופנים מסוימים שבהם ודאי יועיל גילוי דעת של הלוקח (עיין פת"ש, רז, ו) ונראה שגם במקרה דידן יועיל גילוי דעת הלוקח, שאמר שקונה משום שפוחת מאפיה ובפרט שאין בזה כמעט שום תועלת, לא לשימוש ביתי ולא למסחר, אלא לבעל חנות. אם יאמר האדם, א"כ מספיק שבמקרים מסוימים אגלה את דעתי, ולא אצטרך להגיע לאי נעימות קלה עם המוכר בדרישה לפרש את התנאי בהסכם

שפנינו. אף אנו נשיב לו, ראשית אם זו הסיבה לאי פירוש הדברים על הכתב, הדבר מגלה שלדעתך אין זו סיבה מספקת לשני הצדדים לביטול המקח, ועוד צריך לדעת שהפרש גדול יש בין המפרש תנאו למי שרק גילה דעתו, דאיתא בגמ' בקידושין (שם) ההוא גברא דזבנינהו לניכסיה אדעתא למיסק לא"י לסוף לא סליק (לא עלה כלל לא"י, לעומת המקרה הקודם שעלה לא"י אך לא הצליח לגור שם), אמר רב אשי אי בעי סליק וכו', ע"כ. מבואר ששונה גילוי דעת מתנאי, שגילוי דעתו של אדם, אדם צריך לנסות לקיים את מה שאמר, לעומת תנאי שמתפרש בצורה היבשה של המילים, כגון 'לעלות לא"י' אם רק גילה דעתו שעושה מקח מפני שדעתו לעלות לא"י, עליו לנסות לעלות לא"י, כי כך גילה שזו דעתו ורק אם זה לא מתאפשר המקח בטל, אך אם היה מפרש תנאי במקח 'אני מוכר אם אעלה לא"י' אפי' שהיה יכול לעלות ולא עלה המקח מתבטל.

העולה לדינא: בהנחה שהיה כאן מעשה קניין כראוי, כיון שגילה הלוקח את סיבת קניית כלי המאפיה, וברור לשני הצדדים שלולא סיבה זו אכן אין טעם לקניית כלי המאפיה, כיון שלא נתקיימה סיבת הקנייה (פתיחת המאפיה ע"י הלוקח), זו סיבה לביטול המקח. אלא שעל הדיין לברר מדוע לא נתפרש תנאי זה בזיכרון דברים ועוד האם יש ביכולתו של הלוקח להשיג את האישורים מהעירייה ורק נתחרט או שאין הדבר תלוי בו.

* מתוך פסק הדין שניתן באחד התיקים המתנהלים בבית הדין בקריית אונו.

עצרת התעוררות לזכרו של הרב אבשלום עדן זצ"ל

העלה סיפורים קצרים מחיי הרב אבשלום. לערב זה הוזמנו תלמידי חכמים אשר הייתה להם היכרות עם הרב אבשלום לשאת דברים לזכרו על דמותו ואישיותו. בערב זה דרשו בפני הצבור (ע"פ הסדר הבא) הרב יוסף שבח, הרב יוסף אברקי, הרב רצון ערוסי, הרב עזריה בסיס, הרב יחיאל תם, הרב יגאל יוסף, ראש עיריית רה"ע מר משה סיני, הרב אביעד אשואל ועוד מידידי המשפחה.

בערב זה הכריז מורנו הרב רצון ערוסי על קריאת הכולל שע"י מוסדות הליכות עם ישראל ע"ש הרב אבשלום ומעתה יקרא "נר אבשלום". הצבור נקרא לתרום ולסייע להחזקת התורה ולומדיה בבחינת "עת לעשות לה' הפרו תורתך" כהוראתו

ביום שני אור ל"ג אייר נתכנסו כשש מאות איש ואישה זקנים ונערים מכל רחבי הארץ, לעצרת התעוררות לזכרו של יקרנו ואהובנו הרב אבשלום ב"ר יחיא עדן זצ"ל.

זמן רב לא נראה מעמד שכזה במקומותינו. צבור גדול נתכנס על מנת להוקיר ולהכיר את זכרו ופועלו של תלמיד חכמים, איש רב פעלים לתורה ולתעודה הרב אבשלום עדן זצ"ל.

צבור גדול זה אכן הרגיש חובה לבוא, כלפי הרב אבשלום זצ"ל שמסר נפשו להרבצת התורה, והנחלת המסורת של יהודי תימן, ובפרט במשנת רבנו הרמב"ם ומ"ר יוסף קאפח זלה"ה.

את הערב הנחה החבר היקר ר' טוב צדוק בחן ובנועם כראוי למעמד זה, אשר בין גברא וגברא

המעוניינים לתרום לכולל "נר אבשלום" יפנו למשרדי העמותה בטלפון 03-5340819

מכון מש"ה

מיוסדה של הליכות עם ישראל ובנשיאותו של מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

לחקר משנת הרמב"ם

שמה לבשר לשוחרי התורה על צאת תקליטור שיעורים בנושאים הלכה ומחשבה

בשיעוריו ההלכתיים והמחשבתיים, דן ומבאר מו"ר הגאון הרב רצון ערוסי שליט"א את מגוון דעות הפוסקים, ובייחוד הוא מבאר את דעת הרמב"ם בנושא הנדון.

מחיר מבצע על שני הדיסקים

התקליטור בפורמט MP3

30 ש"ח בלבד!

לרכישה: מכון מש"ה 03-5351119

אתר נצח ישראל: www.net-sah.org

וכי"ב, הפיצה לא נילושה בחלב, אלא אפו אותה עם ממרח מעליה.
ש: אל הרב - על פניו נראה שהכונה נראית כפת ואני לא מבין למה אומרים שהיא לא נראית כפת ולמה ברכתה מזוונות?
ת: כשאנו קונים מן השוק, ומבקשים "פת", אין נותנים לנו "כובנה", כי אינה נכללת בסתם פת. אבל היא מעשה מאפה בתוך קדירה, ולכן ברכתה מזוונות, ואם קבע עליה סעודה, נוטל ידיו בברכה ומברך המוציא וברכת המזון.
ש: לעיתים אני מאכילה את החתולים שבחצר בשאריות.
ת: האם מותר להניח באותו כלי מאכלי חלב ומאכלי בשר (לא ביחד)?
ת: אם כן, האם יש צורך לרחוץ את הכלי משאריות, או שלאחר שהחתול סיים מותר להניח לו אוכל נגדי, כאשר יש בכלי פיזורים וחתיכות שנשארו מהמאכל הקודם?
ת: האם מותר להניח לחתול אוכל בשרי בקופסא ישנה של גלידה חלבית?
ת: לגבי קופסאות גלידה וקופסאות פלסטיק בכלל - שמעתי שמותר להשתמש בהן לבשרי וחלבי (לא לחתולים, שימוש כללי). האם הדבר נכון?
ת: 1-2. מותר, כיוון שהכל צונן. ואח"כ לשטוף היטב. ודרך אגב, אני מניח שזהו כלי מיוחד לחתולים. כי חמירתא סכנתא מאיסורא.
ת: 3. מותר.
ת: 4. ככלל, כל כלי שאדם אוכל ממנו, נהגו ישראל לייחדו או לחלבי או לבשרי. ולא ערבו.

גבינה, וכן להיפך. ובלבד לדאוג לניקיון התנור.
ש: שלום הרב, מה היסוד להיתר הזה, והיכן אפשר ללמוד את דעת מארי בעניין?
ת: עיין בדברי מארי בהלכות מאכ"א, והיסוד להיתר שמדובר רק בריח ולא בזיעה. וריחא לאו מילתא היא.
ש: אדם שחש ושלום אכל בשר טרף או בשר בהמה שאינה כשרה צריך לשמור שש שעות לפני אכילת מאכלי חלב?
ת: לא. הוא צריך לשוב בתשובה יותר משש שעות, כדי שלא ייכשל לעולם בכך.
ש: 1. ישנם מאכלים, דוגמת פיצה, שלא ברור מה צריכה להיות ברכתם. הבנתי שהדעות חלוקות בין הפוסקים השונים, אך אני רוצה ללמוד מה הסיבה לכך שטוענים שיש לברך "המוציא" במקרים בהם ישנו בצק במזון, אך יש כמה חומרים אחרים?
ת: 2. מה הם הקריטריונים לברך "המוציא", ומה הם הקריטריונים לברך "מזוונות" על כל מאכל?
ת: 1-2. אכן כן, יש מחלוקת. דעתי כדעת המורים לברך המוציא. כי הפיצה היא מאפה רגיל, ואין הגבינה שעל המאפה, מכניסה אותו להגדרה של פת הבאה בכסנין. כי לפי רבינו, על שלושה דרכי עשיית מיני דגן מברך מזוונות, והפיצה אינה אחת מהם.
א: עישה שבישל אותה, והפיצה לא נתבשלה, אלא נאפתה.
ב: פת הבאה בכסנין, כלומר בכיסין, כמו בורקס, שהמאפה כמו כיס, שמכיל בתוכו משהו, והפיצה אינה כיס אלא יש עליה גבינה ולא בתוכה.
ג: כשאין צורת הפת ניכרת (כמו כובנה). והפיצה, צורת הפת ניכרת. ואפילו לפוסקי ההלכה שמחייבים מזוונות לפת שנילושה בחלב, או בשמן,

ש: הרב ענה לשואל שמותר להכין עוגת גבינה ביום טוב ע"י שעון שבת לתנור. ומה לגבי הקצפת ביצים? האם מותר יהיה להפעיל את המקציף גם כן ע"י שעון שבת?
ת: אם המקציף לא עושה רעש אלא שקט, אז אפשרי.
ש: האם מותר בחג עצמו, כשחל ביום ראשון לאפות עוגה על מנת שתהיה טרייה וחמה ע"י שעון שבת של התנור?
ת: מותר, כי הללו שאסרו אפיית עוגות ביו"ט, משום שלדעתם אפשר לאפות בעיו"ט, ואין זה משנה האיכות, אבל במקרה דנן יצטרך לאפות מערב שבת, ונראה שמשנה את האיכות.
ש: מה ברכה על עוגת גבינה כזאת. בסיסה התחתון - ביסקוויט, באמצע המון גבינה ובסיס עליון שוב ביסקוויט, ומעליו תותים שלמים וג'לי. מה העיקרון ההלכתי שצריך להנחות במקרים כאלה?
ת: הדבר הטוב ביותר, לברך מזוונות על הביסקוויט ולטעום מן הביסקוויט, ולברך שהכל ולטעום מן הגבינה. ואם אוכל הכל ביחד, אם העיקר הוא הגבינה והביסקוויט רק מעטפת ובסיס, מברך שהכל. הכלל הוא: מברך על העיקר ופותר את הטפל.
ש: לפי רבינו הרמב"ם ומו"ר הרב קאפח זצ"ל, מהו הכלל בנושא שימוש בתנור אפייה לבשר וחלב? כגון אפיית עוגת גבינה ולאחריה עוף בתנור, ולהיפך, האם צריך להמתין שעות מסויימות? האם צריך רק לכסות? האם מספיק ניקוי קל?
ת: לפי מארי בהסברו את שיטת רבינו, אפשר לצלות עוף בתנור חשמלי, שאפו לפני כן עוגת

לנו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו

יום רביעי לסדר וידבר משה את מועדי אדו'. התשנ"ז כבוד הרב יוסף בכה"ר דוד אלקאפח ה"ו עתרת החיים והשלום באנו בשאלתנו לברר הדין והמנהג לדעת מה יעשה ישראל וכמאמרם ז"ל שאל אביך וזו"ל
א. כיצד היה המנהג אצלכם בכניסת מו"ז [=מורנו ורבונו זקמן] הישיש לגבי כהן קטן בנשיאת כפים ולברך ראשון בס"ת.
ב. מדוע בחומש (דפוס) מקיים דגש בתיבות יצק, גריזים בכל מקום כנגד קבלתינו שהם רפות ואיזה הוא שלא בדקדוק.
ג. מה דינו שלערוב שמתקינה הרה"ר, לשיטת רבנו, ובאיזה הוצאה צריך להקפיד ולהזהר לפ"ז.

המעתיך בעדך יעקב שרעבי [...] בת ים

[תשובות]
א. כל זמן שלא נתמלא זקנו, ובימינו כל שלא הגיע לגיל שיתמלא זקנו, נושא כפיו עם אחרים אבל לא בפני עצמו. ואם עלה אפלו לבדו משיהיה איש לא ירד. וכך לענין לברך ראשון כפי המנהג, כי מן הדין גדול הצבור הוא עולה ראשון.
ג. צורת פתח שעושים היום כשר אף לכתחלה בכל דבר בין לענין שבת בין לענין כלאים.
 שאלה אמצעית אינה ברורה לי. בכל אופן לפי מסורתנו אינה דגושה.

בכ"ר יוסף קאפח

קוראים נוספים המעוניינים לפרסם תשובות, מאת מו"ר הגאון הרב יוסף קאפח זצ"ל מוזמנים ליצור קשר בטלפון: 054-2443930 או בדוא"ל: orhalichot@gmail.com

ברכות להורים היקרים חבר מערכת "אור ההליכות" הרב **צפניה ערוסי** רב ומו"צ במודיעין ונו"ב אפרת מנב"ת הרב **רפאל יפעי** ונו"ב דגנית מנב"ת ברכות לסבים היקרים מו"ר הרה"ג **רצון ערוסי הלוי** ונו"ב הרבנית **שרה מנב"ת** רבי **יוסף צדוק** ונו"ב מרת **יונה מנב"ת** הרה"ג **עובדיה יפעי** רב שכ' הדר יוסף - ת"א ונו"ב הרבנית פרחיה רבי **יוסף כהן** ונו"ב מרת **דינה מנב"ת** לחתן והכלה היקרים, **חגי ערוסי ותמר** הי"ו ליום נישואיכם יהי ה' בעזרכם תזכו לבנות בית נאמן בישראל, כחוליה בשלשלת הדורות החשובה

אור ההליכות הליכות עם ישראל עמותת להפצת ערכי היהדות הנאמנה רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קריית אונו ת.ד. 211, 55100 עורך ראשי: יוסף פרחי עורכי משנה: נתנאל חמד, שמואל חמדי חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי חמדי, אביעד רצהבי טל: 03-5340819 פקס: 03-5343658 דוא"ל: orhalichot@gmail.com מספר המערכת של העלון בספרייה הלאומית: 2789255 כתובת לתרומות להמשך הפצת העלון: ת.ד. 5042 נתניה

נא לשמור על קדושת הגיליון אין לקרוא בזמן תפילה וקריאת התורה שבת שלום ומבורך זכרון לאבי ר' חיים בר ישועה עמר הלוי ע"ה

כוס ברכות לידידינו ר' דוד וברוריה חמדי הי"ו ולסבים והסבתות חובב ומזל אשרף הי"ו לרגל הולדת הנכד שגיא בנם של ערן וענבר חמדי יהי רצון שתזכו לגדלו לתורה לחופה ומעשים טובים. מערכת אור והליכות